

Białystok, 14 – 16 kwietnia 2016 r.

Organizatorzy

Wydział Architektury, Politechnika Białostocka
Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku, Uniwersytet Muzyczny
Fryderyka Chopina w Warszawie
Katedra Teologii Katolickiej, Uniwersytet w Białymstoku
Katedra Teologii Prawosławnej, Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku, Akademia Teatralna im. Al. Zelwerowicza w Warszawie
Galeria Arsenał w Białymstoku
Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział w Białymstoku
Opera i Filharmonia Podlaska – Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku

Patronat honorowy

Arcybiskup dr Wojciech Polak, Prymas Polski
Arcybiskup prof. dr hab. Sawa, Metropolita Warszawski i całej Polski
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Arcybiskup prof. dr hab. Edward Ozorowski, Metropolita Białostocki
Arcybiskup dr Jakub, Arcybiskup Białostocki i Gdański
Dr hab. Tadeusz Truskolaski, prof. UwB, Prezydent Miasta Białegostoku

Komitet honorowy

Kardynał Gianfranco Ravasi, Przewodniczący Papieskiej Rady ds. Kultury
Prof. dr hab. Konrad Kucza-Kuczyński
Prof. Krzysztof Penderecki
Prof. Gustaw Zemła
Prof. dr hab. inż. Lech Dzienis, Rektor Politechniki Białostockiej
Prof. dr hab. Leonard Etel, Rektor Uniwersytetu w Białymstoku
Prof. Andrzej Strzelecki, Rektor Akademii Teatralnej im. Al. Zelwerowicza w Warszawie
Prof. dr hab. Ryszard Zimak, Rektor Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie

Komitet naukowy

Dr hab. Sylwia Janowicz-Dobrowolska, prof. AT, współprzewodnicząca
Dr hab. inż. arch. Zdzisław Pelczarski, prof. PB, współprzewodniczący
Prof. dr hab. Bożenna Sawicka, współprzewodnicząca
Dr hab. Tomasz Baranowski, sekretarz
Dr hab. Małgorzata Dolistowska
Ks. dr hab. Radosław Kimsza
Prof. dr hab. Jerzy Kopania
Ks. dr hab. Marek Ławreszuk, prof. UwB
Ks. dr hab. Andrzej Proniewski
Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz, prof. PB

Komitet organizacyjny

Ks. dr hab. Radosław Kimsza, przewodniczący
Dr hab. Tomasz Baranowski
Dr hab. Małgorzata Dolistowska
Prof. dr hab. Jerzy Kopania
Ks. dr hab. Marek Ławreszuk, prof. UwB
Ks. dr hab. Andrzej Proniewski
Mgr inż. arch. Radosław Górski, sekretarz
Dr inż. arch. Agata Szmitkowska, sekretarz

PROGRAM KONFERENCJI

14 kwietnia 2016 r. (czwartek)

Centrum Wystawienniczo-Konferencyjne, ul. Kościelna 1A

15.00 Rejestracja uczestników konferencji

Sesja inauguracyjna (16.00–18.30)

- Koncert kameralny studentów Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego w Białymstoku

Otwarcie konferencji

- Bp dr hab. Michał Janocha, prof. UW (Uniwersytet Warszawski), *Cóż wiesz o pięknie? Pytanie o chrześcijańską teologię piękna*
- O. prof. Marko Ivan Rupnik, SJ (Papieski Uniwersytet Gregorianum, Rzym), *Piękno w sacrum*

Opera i Filharmonia Podlaska, ul. Podleśna 2

Koncert inauguracyjny (19.00–20.30)

- Edvard Grieg, Suita "Z czasów Holberga" na orkiestrę smyczkową op. 40
Orkiestra Kameralna *Sinfonia Academica* Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Opieka artystyczna: prof. dr hab. Włodzimierz Promiński, prof. dr hab. Leszek Sokołowski;
- Przerwa: otwarcie wystawy fotograficznej dr. inż. arch. Wojciecha Niebrzydowskiego, *Brutalizm w polskiej architekturze sakralnej*;
- Sergiusz Rachmaninow, *W sienoczoje Bdienije*;
- Krzysztof Penderecki, *Missa Brevis*;
- Chór Opery i Filharmonii Podlaskiej, Krzysztof Drugow – bas; Violetta Bielecka – dyrygent

Prowadzenie koncertu: dr hab. Tomasz Baranowski (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie)

Spotkanie okolicznościowe w foyer Opery i Filharmonii Podlaskiej

15 kwietnia 2016 r. (piątek)

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP (tzw. Stara Fara), ul. Kościelna 2

- 8.00 Msza Święta z chorałem gregoriańskim w wykonaniu *Schola Gregoriana Sancti Casimiri* pod dyrekcją Mariusza Perkowskiego

Centrum Wystawienniczo-Konferencyjne, ul. Kościelna 1A

Sesja plenarna (9.00–12.00)

Prowadzenie: ks. dr hab. A. Proniewski

- prof. dr hab. P. Jaroszyński (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Piękno: za czy przeciw sacrum*;
- prof. dr hab. inż. arch. K. Kucza-Kuczyński (Politechnika Warszawska), *Widzialne Niewidzialnego*.

Przerwa kawowa (10.20–10.40) otwarcie wystaw:
Anna Ciżewska-Czarnecka, *Struktury przestrzeni III*
Krzysztof Sokolovski, *Sztuka Neosakralna*

Prowadzenie: prof. dr hab. J. Kopania

- Prof. dr hab. M. Demska-Trębacz (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie), *Przestrzeń sakralna wypełniona dźwiękiem – jako element krajobrazu kulturowego i nabożeństwa*;
- Prof. dr hab. D. Kulesza (Uniwersytet w Białymstoku), *Jak to z sacrum było (w PRL-u) i co się z nim stać może (w III RP)? Diagnoza historycznoliteracka*.

Dyskusja

12.00–13.00 Przerwa

Akademia Teatralna, ul. Sienkiewicza 14

- 13.15 Spektakl teatralny *Szczałki*.
Występują: Izabela Zachowicz, Daniel Lasecki
Opieka pedagogiczna: Wiesław Czołpiński
Konsultacje: Sylwia Janowicz-Dobrowolska
- 14.00 Otwarcie wystawy zbiorowej: E. Banecka, A. Dworakowski, M. Jaromski, A. Kalina, M. Malesza, W. Regucki, G. Stachańczyk, *Wokół Sacrum*.

Centrum Wystawienniczo-Konferencyjne, ul. Kościelna 1A

I sesja (obrad w sekcjach)

Aula Wielka

Historia sztuki sakralnej

(15.00 – 19.00)

prowadzenie: ks. dr hab. W.B. Doroszkiewicz, prof. UwB

- Prof. H. Hryszko (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie), *Czternastowieczne szaty liturgiczne z kościoła Mariackiego w Gdańsku. Fascynujący świat średniowiecznych tkanin*;
- Dr M. Stachurska (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie), *Średniowieczna estetyka proporcji jako wyznacznik założeń prac konserwatorskich przy późnogotyckiej haftowanej pretekście ornatu ze Skarbca Jasnogórskiego*;
- Dr M. Stawecki (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie), *Katedra gregoriańska i jej architektura melodyczna-słowna*;

- Dr inż. arch. R. Radziejewicz-Winnicki (Politechnika Śląska), *Średniowieczne kościoły drewniane w Polsce wyrazem geniuszu człowieka i obecności Boga*;
- Mgr K. Dźwigała (Uniwersytet Warszawski), *Piękno kościoła Hagia Sophia w Konstantynopolu jako wyraz łaski Bożej dla cesarza i ludu*;
- Mgr J. Tomalska, *Słynące łaskami obrazy maryjne na Podlasiu. Problem ikonografii sacrum*.

Przerwa kawowa (17.00 – 17.15)

prowadzenie: prof. H. Hryszko

- Dr M. Żak-Kulesza (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Wizerunki Adama i Ewy, Judyty, Caritas w sztuce niemieckiej XV do 1 p. XVI wieku – piękno ciała wobec cnoty i grzechu*;
- Dr A. Ryszka-Komarnicka (Uniwersytet Warszawski), *„...przeło też Pan tę w niej piękność rozmnożył...” (Jdt 10, 4) – piękno Judyty w oratoriach włoskich epoki baroku*;
- Dr hab. A. Moniuszko (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina) *Muzyczna ars oratoria a mistyka męki Pańskiej na podstawie „Pasji według św. Jana” J. S. Bacha*;
- Dr inż. arch. S. Wojtkiewicz (Politechnika Białostocka), *Piero della Francesca “Sen św. Hieronima” – malarskie doświadczenie sacrum; między sztuką a nauką*;
- Dr A. Bernatowicz (Instytut Sztuki PAN, Warszawa), *Piękno niespełnione. Idea mauzoleum Poniatowskich w warszawskich Łazienkach*;
- Mgr O. M. Hajduk (Instytut Sztuki PAN, Warszawa), *Między sacrum a profanum – rola i znaczenie rzeźby nagrobnej w dobie renesansu*.

Aula nr 1

Architektura sakralna XX wieku

(15.00 – 19.00)

prowadzenie: dr hab. inż. arch. J. Wrana

- Prof. dr hab. inż. arch. Z. Paszkowski (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie), *Rola piękna w architekturze sakralnej*;
- Dr inż. arch. Piotr Trębacz (Politechnika Warszawska, Wydział Architektury), *Piękno i technika we współczesnej architekturze sakralnej*;
- Dr inż. arch. W. Niebrzydowski (Politechnika Białostocka), *Wpływ brutalizmu na polską architekturę sakralną*;
- Mgr inż. arch. M. Jodłowska (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie), *Ziemska perspektywa piękna. Poszukiwania sacrum w architekturze współczesnych budowli sakralnych*.

Przerwa kawowa (17.00 – 17.15)

prowadzenie: dr hab. M. Dolistowska

- Dr hab. inż. arch. J. Wrana (Politechnika Lubelska), *Sacrum a nowoczesność - rozważania na przykładzie kościoła św. Stanisława w Krakowie*;
- Mgr E. Chudyba (Muzeum w Gliwicach), *Piękno jako nieskończony punkt odniesienia. O kategorii piękna w architekturze Stanisława Niemczyka*;
- Mgr Z. Gwiazdowski (Muzeum Archidiecezjalne w Białymstoku), *Sacrum i profanum w sztuce sakralnej końca XX wieku*;
- Mgr inż. arch. I. Cichońska, mgr inż. K. Snopek (we współpracy z Fundacją Bęc Zmiana w Warszawie), *Architektura VII Dnia w PRL*.

Aula nr 3

Teoria sztuki

(15.00 – 19.00)

prowadzenie: dr hab. J. Walendzik-Stefańska, prof. ASP

- Dr hab. inż. arch. J. Rabiej (Politechnika Śląska), *Sacrum w pięknie przestrzeni zbudowanej dla medytacji, modlitwy, liturgii*;
- Dr hab. M. W. Węclawska-Lipowicz, prof. UA (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu), *Stwórca-twórca. Norwidowska koncepcja piękna, sztuki i artysty*;

- Mgr A. Saar-Kozłowska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Sztuka w odpowiedzi na potrzebę ukazania piękna w sacrum*;
- Dr arch. wnętrz T. Misijuk (Politechnika Białostocka), *Wielopłaszczyznowość znaczenia kompozycji ikonostasu*.

Przerwa kawowa (17.00 – 17.15)

prowadzenie: dr hab. M. W. Węclawska-Lipowicz

- Dr hab. J. Walendzik-Stefańska, prof. ASP (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie), *Współczesny kościół katolicki i jego formy działania, a potrzeba tworzenia nowych przestrzeni sakralnych*;
- Dr hab. K. Badyna (Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie), *Wystrój wnętrz kościelnych jako podstawowy przejaw piękna w przestrzeni sakralnej*;
- Dr inż. arch. H. Rutyna (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie), *Poetyka sacrum w architekturze wnętrz*;
- P. Leśniewski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *Kod Bożego Piękna*;

Aula nr 4

Teologia, filozofia

(15.00 – 19.00)

prowadzenie: prof. dr hab. A. Grzegorzczak

- Ks. prof. dr hab. T. Zadykowicz (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Moralne granice piękna*;
- Ks. dr hab. M. Ławreszuk, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku), *Piękno w prawosławnej tradycji liturgicznej*;
- Ks. dr J. Aptacy (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Facolta' Teologica dell'Italia Centrale Firenze), *Piękno w nauczaniu J. Ratzingera – Benedykta XVI*;
- Dr K. Kiwała (Akademia Muzyczna w Krakowie), *Piękno jako odbłask sacrum. O niektórych aspektach filozofii piękna Jana Pawła II*;
- Mgr M. Kasiarz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), *Filokaliczne piękno duchowe. Św. Makary Wielki i Szymon Nowy Teolog o doświadczaniu piękna*.

Przerwa kawowa (17.00 – 17.15)

prowadzenie: ks. dr hab. M. Ławreszuk, prof. UwB

- Prof. dr hab. A. Grzegorzczak (Uniwersytet Poznański), *Piękno ikony jako poznanie absolutne*;
- Ks. dr hab. W.B. Doroszkiewicz, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku), *Teologiczny aspekt relacji ikony i prototypu w polemikach pomiędzy ikonofilami a ikonoklastami w VII wieku w Bizancjum*;
- Dr hab. K. Kosior, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), *Lśnienie ciała w chrześcijaństwie i buddyźmie. Analiza porównawcza*;
- Dr inż. arch. R. Łucka (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy), *Filozofia języka drogą poznania sacrum*;
- Ks. dr A. Masłowski (Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne w Białymstoku), *Progres nie tylko estetyczny. Perspektywa psychologiczna*;
- Ks. mgr lic. Mariusz Borys (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Ethos twórcy w nauczaniu Jana Pawła II*.

Galeria Arsenał (stara elektrownia, ul. Elektryczna 13)

- 19. 15 Otwarcie wystawy:
A. Dłużniewski, A. Dudek-Dürer, R. Grzyb, CT Jasper, K. Kamoji,
A. Kochanowska, A. Komarov, A. Lunev, J. Malinowska, J. Malinowski, T. Matuszak, D. Podla
ska, D. Radulska, T. Rolke, L. Sieńko, A. Slobodchikova: *Obrzędy powszednie i odświętne*
Kurator: M. Jachula

16 kwietnia 2016 r. (sobota)

Sobór św. Mikołaja Cudotwórcy w Białymstoku, ul. Lipowa 15

- 8:00 Liturgia św. Jana Chryzostoma

Centrum Wystawienniczo- Konferencyjne, ul. Kościelna 1A

II sesja (obrad w sekcjach)

Aula Wielka

Sacrum w przestrzeni miejskiej i krajobrazie

(10.00 – 13.30)

prowadzący: dr hab. inż. arch. B. Czarnecki, prof. PB

- Prof. G. Osychenko (Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University; Ukraine), *Principles of architectural and landscape organization of gardens of Ukrainian orthodox monastery complexes;*
- Ks. dr A. Borkowski (Uniwersytet w Białymstoku), *Współczesny stan badań nad katakumbami supraskimi;*
- Dr hab. K. Pleskaczyńska (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu), *Cmentarze - estetyka przestrzeni sacrum w kontekście współczesnych rozwiązań projektowych;*
- Dr hab. K. Radecka, prof. AS (Akademia Sztuki w Szczecinie), *Polska sztuka kommemoratywna w miejscach pamięci związanych z II wojną światową. Funkcja a piękno- signum temporis*
- Dr inż. arch. A. Kłopotowska, dr inż. arch. M. Kłopotowski (Politechnika Białostocka), *Wartość piękna w kształtowaniu współczesnych nekropolii;*

Przerwa kawowa (11.40 – 12.00)

prowadzący: dr hab. K. Pleskaczyńska

- Dr hab. inż. arch. B. Czarnecki, prof. PB (Politechnika Białostocka), *Obiekty sakralne jako dominanty w strukturze przestrzennej miast dawniej i obecnie;*
- Dr inż. arch. B. Stec (Akademia Krakowska im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego), *Piękno jako oblicze świętości w Kaplicy Brata Klausa Petera Zumthora;*
- Dr inż. arch. D. Gawryluk (Politechnika Białostocka), *Piękno sacrum w krajobrazie Podlasia;*
- Dr inż. P. Kulesza, dr M. Żak-Kulesza (Katolicki Uniwersytet Lubelski), *Walory przyrodnicze i estetyczne przydrożnych obiektów sakralnych w gminie Trzydnik Duży (woj. lubelskie) - analiza dendroflory.*

Aula nr 1

Sztuka współczesna a sacrum

(10.00 – 13.30)

prowadzący: dr hab. T. Baranowski

- Prof. dr hab. T. Malecka (Akademia Muzyczna w Krakowie), *O wymiarze sakralnym twórczości Henryka Mikołaja Góreckiego. Między słowem a dźwiękiem;*
- Dr K. Cyran (Akademia Muzyczna w Krakowie), *Piękno, sacrum, numinosum. Panorama najnowszej polskiej muzyki religijnej;*
- Dr hab. E. Wasyłyk, prof. AS w Szczecinie (Akademia Sztuki w Szczecinie), *Kaplica Bożego Ciała w Szczecinie jako obraz statyczny i ruchomy;*
- Dr K. M. Łyszcz (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu), *Projekty Lothara Schreyera jako przejaw sakralizacji formy plastycznej w Bauhausie w okresie weimarskim;*
- Dr E. Młyńska, *Malarstwo Françoise Bürtz na styku nowoczesności i sacrum.*

Przerwa kawowa 11.40 – 12.00

prowadzący: prof. dr hab. T. Malecka

- Dr T. Sobeci (Toruń), *Sacrum w fotografii: „Starożytne budowle Egiptu – średniowieczne kościoły Europy”;*

- Mgr A. Lament-Kosińska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Monumentalna sztuka współczesna w architekturze sakralnej na przykładzie malarstwa Wacława Taranczewskiego. Próba wartościowania szansą dla zachowania dorobku artysty*;
- Mgr N. Szostak (Akademia Sztuki w Szczecinie), *Współczesna praktyka artystyczna jako droga do doświadczania sacrum na wybranych przykładach z własnej twórczości*;
- Mgr Z. Jabłonowska-Ratajska, *Nowe epifanie piękna*;
- Mgr K. Sokolowski (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie), *Sztuka Neosakralna*;

13.30 – 15.00

Przerwa

15.00

- **Wyjazd studyjny *Piękno w sacrum, Białystok – Tykocin***
opieka merytoryczna: ks. dr Jan Nieciecki, Ewa Wroczyńska

18.00

Kolacja w Alumnacie w Tykocinie

* * *

Referaty zgłoszone bez wystąpienia:

- Dr arch. M. Bartnicka (Politechnika Białostocka), *Moc smugi światła*;
- Dr A. Ciżewska-Czarnecka (Politechnika Białostocka), *Między materią a duchem*;
- Dr hab. M. Dolistowska (Politechnika Białostocka), *Wzniosłe piękno sacrum. Idea kościoła-pomnika w architekturze XX wieku*;
- Mgr inż. arch. R. Górski (Politechnika Białostocka), *Struktury współczesnych wnętrz sakralnych*;
- Ks. dr hab. R. Kimsza (Politechnika Białostocka), *Tradycja i nowoczesność w założeniach ikonograficznych M. I. Rupnika w Sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie*;
- Ks. dr hab. A. Proniewski (Uniwersytet w Białymstoku), *Piękno liturgii - liturgia piękna według Benedykta XVI*;
- Dr inż. arch. M. Sulima (Politechnika Białostocka), *Sacrum i profanum ogrodu przydomowego wsi pogranicza polsko-białoruskiego*.

* * *

wystawa towarzysząca:

Archiwum i Muzeum Archidiecezjalne w Białymstoku, ul. Warszawska 48

- Jarosław Perszko, *Siedem*.

* * *

Informacja w trakcie trwania konferencji:

tel. 791 936 282

e-mail: wa.pieknewsacrum@pb.edu.pl

Wszystkie posiłki we własnym zakresie (z wyjątkiem kolacji inauguracyjnej i zamykającej konferencję)